

TRANSILVANIA.

FOI'A ASOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA si CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

BCU Cluj Digital Library Cluj ANULU ALU VIII-^{LEA}

1875.

Editoriu: comitetulu asociatiunei.

Redactoriu: secretariu alu asociatiunei G. Baritiu.

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 4788.-1941.

BRASIOVU.

In tipografi'a Römer & Kamner.

SUMARIULU

materiiloru coprinse in cursulu acestui anu.

	Nr. foliei		Nr. foliei
Migratiune. Colonisatiune. Invasiune, de G. Baritiu	1 2 3	dela 3. Aprile 1848 publicate in collectiunea ca-	
Fragmente dein istori'a regim. alu II-lea rom. trans.		nonicului Stefanu Moldovanu	16—20 22—24
(Continuare si fine dein an. 1874), de G. B.	1 2 3 4	Raportu despre fondulu scolasticu alu fostiloru gra-	
Liber'a muraria. (Francmaçionerie)	1	nitarii dein regim. I. rom. trans.	16
Consemnarea romaniloru ucisi la 1848—9 in Clusiu,		Program'a adunarei gener. a 14-ea a asoc. trans. . .	16
de Seleusianu	2	Dn. Vasilie Alexandri si cele doue poesii ale sale,	
Despre fôia periodica „Beseric'a romana“ din		Resbunarea lui Statu-Palma si Concer-	
Bucuresci	2	tulu in Lunca	18
Date relative la prinderea si executarea lui Baternai,		Diaristic'a nôstra. (Critica)	18
Simonis si protopopulu Turcu, de Seleusianu	3	Cuventulu v. presiedentelui Iacobu Bologa la des-	
Insemnatarea literaturii romane traditionale, de profes-		chiderea adunarei gener. in Reginu 17/29 Aug.	19
soriulu dr. Grig. Silasi	3 4 5	Despre unele midiolôce care aru potea ameliora sta-	
Generariu Constant. Nasturellu-Herescu. Necrologu	3	rea materiala a poporului romanu, de parochulu	
Adressa câtra „Carturarii poporului romanu“ in caus'a		B. Baiulescu	19 20 —
fôiei „Siedietôrea,“ de Iosifu Vulcanu	3	Elogiu rostitu la mormentulu fericitului br. Lad. V.	
Actele prealabili si memorandumu unei conferentie		Popu, de dr. Grig. Silasi	21 22 —
private dela Blasiu, dein a. 1872	4 5	Necrologulu lui Petru Poenariu	21
Starea actuala a diaristiceii la natiunea dacoromana.		Raportulu secret. I. V. Rusu despre activitatea com-	
de C. D. Aricescu	4	itetului asoc. trans. pe a. 1874/5	20 21
Documentu de emigratiune datu de proprietariulu		Raportulu bibliotecariulu asociat. trans.	20
Grigorie Caracasiu dein Bucuresci	4	Baseric'a romanêsca in lupta cu reformatiunea, de	
Necrologulu presiedentelui asociatiunei trans. rom.		G. Baritiu	22—24
br. L. V. Popu	5	Conspectu despre stipendiatii asociat. trans.	22
Lupt'a dela Josefstadt. (Cantecu populariu)	5	Populatiunea dein tôta lumea dupa datele cele mai	
Afaceri de ale comuneloru fostului regim. I. rom.		noue	22
trans. in caus'a fonduriloru, scôleloru etc.	6 7 8	Unele sciri dela societatea acad. romana	22
Suferintiele protopopulu I. F. Negrutiulu dein Clusiu,		Ratiociniulu despre starea fondului asoc. trans. 1874/5	23
pe tempulu bellului civile 1848/9	6 7	Scurta informatiune despre tipografiile si librariile	
Memorialu istoricu alu canonicului prepositu Stefanu		trans., care se ocupa cu productele literaturii rom.	23
Moldovanu si 79 documente dein anii 1848—49	6		
Progressele limbei basericesci in Romani'a, de G. B.	6 7 8	Processu verbale alu sied. comitet. asoc. trans. etc.,	
Lupt'a dela Königgrätz. (Cantecu populariu)	6	dein 10. Nov. 1874	1
Estrasu dein diariulu vietiei sale dela a. 1848/9, de		„ „ „ 8. Dec.	2
Stefanu Moldovanu	7—15	„ „ „ 2. Fauru 1875	6
Epistol'a gênerariulu Urban adressata câtra colone-		„ „ „ 2. Martiu „	7
lulu regimentulu Nr. 50 in 1863	7	Protocollu susceptu in adunarea fostiloru granitarii	
Dein statutele societatiei romane pentru incuragearea		dein regim. I. rom. in 30. Oct. 1874	9 10
scientieloru si arteloru	7	Processu verbale alu sied. comitet. asoc. trans. etc.,	
Adaose si rectificari la istori'a regimentulu II. rom.		dein 10. Aprile 1875	9
trans. de unu nenumitu	9—12	„ „ „ 13. Maiu „	11
Oratiune funebrele rostita la inmormentarea baron.		„ „ „ 26. „ „	12
L. V. Popu in Buda-Pesta, de Iustinu Popufiu	9 10	„ „ „ 8. Iuniu „	13
Psaltirea calviniano-romana versificata, recensiuine		„ „ „ 6. Iuliu „	15
de dr. Gr. Silasi	12—14	Processu verbale alu adunarei extraordinarie, tie-	
Christoforu Columbu inaintea congressulu de pre-		nute in 6/18 Iuliu la Alb'a-Indi'a	15
lati, de Sim. Michaiescu	13	Processu verbale alu comitetului asociatiunei trans.	
Cerculariu câtra tôte efortiile scôleloru granitariesci		dein 20. Iuliu 1875	16
datu spre incuragiare la statulu militariu	14	„ „ „ 3. Aug. „	17
Glose despre agricultura, de unu nenumitu	15 16	„ „ „ 21. „ „	18
Economi'a. Casse de economia. Economi'a dein cop-		„ „ „ 24. „ „	19
ilaria. Comentariu la publicatiunea dlui I. M.		„ „ „ 28. Sept, „	20
Riureanu	15	Processu verbale alu adunarei gener. dein Reginu	19 20
Cuventu de deschidere, tienutu in adunarea despart.		comitetului asoc. trans. dein	
17-ea dein Reginu, de Maioru presied.	15	2. Nov. a. c.	23
Reflexiuni la adunarea estraord. dein Alb'a-Iuli'a	15	Anuntiuri bibliografice se afla in cei mai multi Nri.	
Documentele istorice dein 1848 et 1849 incependu			

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiuu. séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 1.

Brasiovu 1. Ianuaru 1875.

Anulu VIII.

Sumariu: Migratiune. Colonisatiune. Invasiune. — Fragmente dein istori'a regimentului alu II-lea rom. granitariu transilvanu. (Urmare.) — Liber'a muraria. — Procesu verbale — Publicarea baniloru incursi.

Migratiune. Colonisatiune. Invasiune.*)

Pre càtu tempu se desbatea in anulu acest'a ces-
tiunea junctiuniloru de cali ferate, atàtu in Bucuresci,
càtu si in Pesteá, cetele prin care se representá op-
positiunea, in camere si afòra dein ele, in diarie, in
cluburi si alte conferintie, strigá pe tóte córdele si
tonurile, cà toti cei carii ceru si voliescu anume a-
cestea junctiuni pe care le vedemu votate, suntu totu
atàti tradatori de patria si de natiune, ómeni ven-
duti la straini.

In adevèru, acesta fu éراسi unulu dein acelea
casuri deplorabili in viéti'a nóstra publica, unde reu-
tatea omenésca se luase de mana cu ignorantia stu-
pida si cu fanaticismulu. Speculantii, speditorii, co-
rabierii, proprietarii si arendatorii de poste, carausii,
au fostu totu-deauna in contra infientiarei de cali fe-
rate, in ori-ce tíera si in ori-ce directiune. Ómenii
fanatici, tenerimea lipsita de ori-ce experientia, si
alaturea cu ea multimea gagautiloru, alarmati de
ceia, au intratu in latiuulu loru si le-au facutu trebile
pàna in momentulu in care calea ferata combatuta
de ei fu deschisa; atunci se aruncara si ei in vagonu
cá tóta lumea si — amutira; missiunea loru fu ter-
minata. Pre candu se proiectase calea ferata dela
Presburgu la Pesteá, pe tièrmulu stangu alu Duna-
rei, ungurenii fanatici si innebuniti mai alesu de ac-
tionarii societatiei de corabieri cu vapóra, de cora-
bieri cu sieici si luntrii pe Dunare, stá se omóre
pe comitele Stefanu Széchenyi si 'i injurá inca
si cocosiulu carele canta in óre diverse la usi'a ra-
iului, ilu declará de tradatoriu, carele a vendutu tíer'a
la nemti si la camarill'a dein Vien'a si care deschide
cale larga migratiunei si colonisatiunei cu nemti. In-
desiertu le respundea Széchenyi si amicii sei in clu-
buri si prin pressa: Mei ungureni, nu ve faceti de
risulu Europei, nu fiti asia straini in histori'a patriei
nóstre. Pe nemti si pe slavi 'iau aflatu magiarii aici,
pe unde'i vedemu si astadi, numai in Banatu si in
Transilvani'a nu au fostu de locu nemti pre candu
au venit magiarii in tierile acestea. Nevestele re-

giloru Stefanu si Salomonu au fostu nemtióice cu-
rate, chiaru regele nostru Petru a fostu némtiu. De
acel incolu regii si reginele Ungariei s'au incuscritu
neinctetu cu familii nemtiesci suverane, pàna ce in
fine ajunse pe tronu unu némtiu dela Luxemburg,
adeca Sigismundu, si pe calea lui inaintà cas'a Habs-
burg. Baronii tieriei au imitatu pe regi si au colo-
nisatu barbatesce cu nemti, mai primindu in tíera
alte sute de mii, inpingundu ramurile loru pàna in
fundulu Daciei, adeca in Transilvani'a. Asia dara
nemtii càti nu au fostu in tíera, au venit chiamati
chiaru de protoparentii magiariloru, fòra nici unu
drumu de feru. Magiarii si nemtii s'au batutu de
multe ori cá orbii intre sene, inse éراسi s'au impa-
catu. N'au avutu încàtrau, au trebuitu se se impace
dein mai multe cause grave.

Dara care speculantu, corabieriu si care fanaticu
se uitá pe atunci in gur'a lui Szécheni? In fine
calea ferata totu se facù; fanaticii amutira, éra spe-
culanti isi batura jocu de ei, si se impacara usioru
cu partit'a lui Szécheni.

Curatu asia se va intemplá si pe la noi in trei
patru ani, pre candu voru cadea éراسi multe masce,
precumu au cadiutu si altele cá de 10 ani încóce.
Pe la noi inca sbiéra marii patrioti: Invasiune de
straini, colonisatiune, tradare!

Intru adevèru, tóte acestea s'au intemplatu in
ambele Dacii, migratiuni mari, colonisatiuni facute
cu planu, si fòra planu, invasiuni nenumerate, tra-
dari infernali ale elementului nostru nationale si ale
patriei, pe càti peri in capu; numai càtu nici unulu
dein acele evenimente nu au fostu efectu alu cali-
loru ferate. Popórale selbatece, barbabe, rapace, go-
lane, flamande, nu au asteptatu vocea comandai dupa
unu planu precugetatu, nici infientiare de drumuri
asternute cá ale romaniloru antici, cu atàtu mai pu-
cinu cali ferate, séu corabiere cu vaporu, ci conduse
numai de instinctulu loru, cá si vitele, cá si ferele
codriloru, manecá in càtrau vedea cu ochii. Totu
cam asia se intempla cu popórale, de si mai multu
séu mai pucinu civilisate, inse fórte reu guver-
nate, supuse la tóte impilarile si la spoliatiuni ho-
tiesci, lovite mereu in interesele loru cele mai scumpe,
in conscientia, in religiunea loru, in familia, in limba
si nationalitate, supuse la mii de lipse si aduse la

*) In legatura cu acésta dissertatiune recomandam
lectoriloru „legea pentru regularea proprietatiloru statului in
Basarabi'a“ publicata in Nr. 19. . . . alu Trans. 1874.

sapa de lemn. Acestea inca pléca in desperatiunea lor, in càtrau vedu cu ochii, trecu preste munti si preste riuri mari, si stau cá si popórale selbatece, numai unde intempina resistentia dein partea altoru ómeni. Mai suntu si colonisatiuni provocate inadensu, si de buna voia, de càtra unele gubérne si de popóra care au pamentu multu necultivat, séu de càtra unele la care lipsesce industri'a si comerciulu.

Daci'a si poporul dacoromanu cunósce tóte aceste specii si moduri de migratiuni si colonisatiuni; preste acestea elu mai cunósce fórte bene inca si invasiunile cu arm'a de braçiu, care'ti calca pamentulu si te subjuga cu dreptulu pumnului.

De invasiunile popóraloru selbatece nu se mai teme nimeni; Rusi'a le-a respinsu, séu subjugatu, in parte le-a si exterminatu. Subjugarea, mai alesu a Daciei inferióre (Romani'a libera) inca nu s'ar mai potea intemplá asia usioru, precumu se intemplase in epoc'a decadentiei. Astadi tíer'a intréga se deprende in arme, conscienti'a nationale si demnitatea de poporu liberu s'a desteptatu precumu nu a mai fostu nici-odata. Patriotismulu rationale se desvólta alaturea cu celu pathologicu alu multimei, cu alu poporului condusu mai multu numai de instinctu, care de candu este si elu proprietariu si de candu póte fi ori-candu ii va placea prin cumperare de locuri, a inceputu a rationá si a'si face idea chiara despre ceea ce invetiati numescu patriotismu. Idei'a unitatiei nationale prin limba si institutiuni, prede radecine totu mai afunde. Scólele publice si private prepara pe fia-care anu preste 100 de mii teneri patrioti. Limb'a nóstra nationale, fòra a fi sustienuta si aparata prin legi draconice precumu suntu ale Ungariei, decretate in favórea limbei magiare, ci ajutata numai de farmeculu si de puterea atractiva in-nascuta ei, strabate pe di ce merge nu numai prin arteriele vietiei nóstre nationale, ci acésta limba farmecatória este invetiata, vorbita si scrisa nu de frica, ci de buna voia, in totu coprinsulu tieriei, de càtra toti strainii càti se asiédia acolo pe mai multi ani séu pe viétia, indata apoi in a dou'a generatiune nu mai poti alege dupa limba pe grecu, bulgaru, arnautu, adesea nici pe némtiu, nici pe evreu deintre adeveratii romanii, déca nu vei aflá in ei alte semne caracteristice nationali, care se potu asimilá si paralisá mai incetu si uneori numai in cateva generatiuni. Pe langa limba si pe langa numerósele institutiuni ale tieriei mai este si clim'a, care face cá elementele straine séu se asimile, séu se dispara cu totulu dein tíera. Multimea de colonisti germani adusi in anii 1859—60 in Munteni'a de càtra càtiva proprietari de pamentu mai alesu in districtele dela Dunare, au disparutu numai in 12 ani intru atàta, in càtu nici de numele lor nu se mai aude, precumu nu se aude in Transilvani'a de numele celoru trei sute de familii svabesci, aduse dein regatulu Virtembergei in a. 1846.

Amu fi in stare de a enumerá inca sí alte im-

pregiurari favorabili elementului nostru si ascuratórie de viétia nationale si politica independente. Cu tóte acestea mai suntu multi romani pessimisti, caroru venirea strainiloru si colonisarea lor in Daci'a le insufla anxietate de di si de nópte. Noi credemu cá temerile acestora purcedu mai alesu dein lenea lor, care nu'i lasa cá se ia odata la revisiune exacta tóte calitatile bune si rele si tóte poterile de viétia ale poporului românescu, se le puna in cumpana, se le compare cu ale altoru popóra de conditiunea nóstra si chiaru cu ale acelora, care se afla in conditiuni si mai favorabili decâtu noi.

Este pré adeveratu, cà populatiunea Romaniei se inmultiesce neincetatu prin migratiune; dara inainte de a ne spariá de acea migratiune, trebuie se o cercetamu fórte de aprópe, cá se cunóschemu elementele nationali care trecu si se asiédia in acea tíera. Noi ne vomu incercá se analisamu acelea elemente dupa cumu avuramu ocaziune de a le cunósce intr'unu periodu de vreo 35 de ani, dein propri'a esperientia, proptita si de date statistice, dein care vomu si permite unele, pentru-cá se le avem in càtu-va de base ale cercetarei nóstre.

Almanachulu colonelului Blaremburg (cumnatu alu fratiloru Ghica) publicatu in a. 1842 la Bucuresci, pune numerulu locuitoriloru Valachiei (Munteniei) „dupa cele dein urma catagrafii,“ in terminu de midiolocu pe 1200 miliarie □ la 2,000,000.

Principele Nicolae Sufiu in statistic'a sa publicata la Iassi in 1852 pune numerulu locuitoriloru Moldaviei, éراسi dupa catagrafii oficiali, pe 800 miliarie □, aproximativu la 1,500,000*). De si ambii acei auctori se provóca la numeratur'a oficiale, totusi unulu cá si altulu se indoiesce de exactitatea cifreloru produse, si cu totu dreptulu. Este adeca cunoscutu, cà popórale care au suferitu multu prin despotismu, suntu fórte prepuitoarie, si cà ele in numerarea populatiunei vedu una specie de cursa, care li s'ar' pune mai virtosu cu scopu de a'i incarcá si mai greu cu imposite, de a'i constringe cá se dea si mai multu la statu si la tóta lumea; apoi in unele casuri isi ferescu si fetiorii de assentatiune; de aceea in momentele numerarei ascundu pe càtu se póte dein membrii familielor, éra uneori se celédia (se trecu cu tacerea) familii intregi. Au fostu si tempuri, in care chiaru guberniele tieriei si partea boieriloru patrioti aratá unu numeru de locuitori neasemenatu mai micu decâtu erá ei in realitate, éra acésta o facea cu scopu de a scuti tíer'a pre càtu se potea, de inpilarile turciloru si de ale invasiuniloru, candu rusesci, candu austriace. Pe langa acestea se mai consideramu, chiaru dupa incetarea invasiuniloru, inca si nescienti'a si nepasarea multoru functionari insarcinati cu facerea catagrafiei. Celatiunile acestea mer-

*) Vedi la pag. 57, unde dein numeratura scóte numai 1,462,105, observa inse, cà se ia aproximativu cifr'a de 1½ milionu.

gea odenióra asia departe facia cu lumea dein afóra, in càtu de ex. renumitul geografu italianu Balbi in lipsa totale de cifre adeverate, pusese numerulu locuitoriloru Valachiei numai la 700 de mii, éra pe alu Moldaviei la 450 de mii. Totu de aici se póte esplicá, cà chiaru scriitorii moldoveni si munteni differu pàna aprópe in dilele nóstre mai multu séu mai puciuu intru fixarea numerulu locuitoriloru, éra cei informati mai bine dau se pricepem. cà acelu numeru trebuie se fia mai mare decâtu ilu arata ei insii.

Intre anii 1860—62, dupa-ce adeca s'a infien-tiatu si in Romani'a unu despartimentu de statistica la ministeriulu de interne, se facù si catagrafia noua, conformu instructiuniloru propuse ministeriulu de neuitatulu Martianu, in totu coprinsulu Romaniei unificate, adaose cu partea de càtra marea négra a Basarabiei. Dein acea numeratura au esitu preste totu numai ceva preste 4 milióne si doue sute de mii locuitori ai Romaniei. Pàna atunci sustienea multi, cà in Romani'a unificata trebuie se fia cinci milióne locuitori. Ne aducemu aminte, cà intre altii, chiaru Martianu se vediù fòrte insielatu in asteptarile sale.

Dupa 12 ani de dile vinu statisticii Romaniei si punu numerulu locuitoriloru ei rotundu cu cinci milióne. Dara de unde acésta inmultire ne mai audita la nici unu poporu de pre faci'a pamentului, cà dela 4 milióne 200 de mii se crésca in scurtulu intervalu de 12 ani cu 800 sute de mii? Esplicarca acestui adaosu numai dein inmultirea prin nasceri este cu atàtu mai puciuu possibile, cu càtu tocma in càtiva ani dein urma mortalitatea in Romani'a fu relative mai mare decâtu este aceea in tempuri normali; cà-ci coler'a si mai virtosu aughin'a secerá mai neincétatu cu miile de mii, mai alesu dein generatiunile fragede si tenerele. Asia dara, déca poporatiunea Romaniei nu s'a inmultitu prin nasceri, a trebuitu se se inmultiésca prin migratiuni dein alte tieri si staturí, prin colonisatiune? Lumea inse si cu ea noi vecinii si in parte compatrioti, nu amu auditu si nu amu vediutu trecèndu in Romani'a colonii in masse mari, necumu de sute de mii, dara nici macaru de câte diece mii, cà se ocupe locuri desierte, siesuri intense, séu munti nelocuiti, ori se se asiedie pe insulele Dunarei câte se tienu de Romani'a; nimic de dein tóte acestea.

Apoi dara cumu se se esplice acea differentia batetória la ochi? Ea se póte esplicá mai alesu in trei moduri, care sunt:

1. Dupa catagrafii repetite poporatiunea Romaniei incepù se se dedea cevasi mai multu cu numerarea membriloru familiei; asia numitele liste ale starei civile (matricule) se pórtá de càtiva ani incóce mai regulatu, legea de recrutatiune da comandelor military órecare dreptu de controlu asupra portarei listelor starei civile, dein care tóte urmédia, cà celatiunile s'au impucinatu.

2. Pàna la alegerea lui Alexandru Ioanu de

Domnu alu Romaniei, numerulu asia numitiloru „suditi“, adica locuitori cari petrecu in Romani'a sub protectiunea vreuneia dein poterile straine, se urcá la sute de mii, deintre carii cei mai multi erá suditi austriaci. Pe tempulu conferintieloru dela Vien'a dein a. 185⁴/₅, regimulu austriacu luase mesurile cele mai petrundietórie, pentru cà consuli, agentii si starostii sei se numere cu cea mai mare exactitate pe toti suditi austriaci si pe toti càti se dá ei de buna volia cà suditi, incependu dela celu mai de frunte capitalistu, medicu, professoru, pàna la evreulu celu mai saracu si la tieganulu celu mai trentiuosu, mai in scurtu, ómeni de tóte conditiunile. De nu ne insiela memori'a, consulatele si agentile au scosu pàna atunci preste trei sute de mii suditi austriaci locuitori in Moldov'a si in Munteni'a, pusi sub protectiunea Austriei, scutiti de ori-ce imposite si alte obligamente càtra tíera, subtrasi cu totulu de sub jurisdictiunea auctoritatiloru publice romanesce. Scopulu Austriei cu acea catagrafia facuta sub scutul trupe-loru sale de invasiune fusese, precum se scie de comunu, cà la conferintiele celoru siepte poteri se aiba cu unu argumentu mai multu de a lua in possessiune definitiva principatele romanesce pe temeulu „dreptulu virtuale (dreptu fictivu), formatu cà dein partea corónei unguresce.“ Ci acestea nu se tienu de cestiunea de care ne ocupamu acilea; destulu atàta, cà pàna pre la a. 1860 mai erá inca sute de mii locuitori in Romani'a, carii trecea de suditi straini, si nu suterea, ca se fia adnumerati la cealalta poporatiune a tieriei. Se nu créda inse nimeni, cà toti acei „suditi“ era in adeveru straini, venetici, neromani; tocma dein contra, se aflá intre acei „suditi“ unu numeru considerabile, mai alesu de comercianti pamenteni, descendentii dein familii vechi pamentene, carii pentru cà se fia scutiti de greutatile tieriei, se subtragea dela jurisdictiunea tieriei si se pune sub protectiunea vreunui consulatu strainu. Noi insine amu cunoscutu destui romani, greci, tientiari etc., cà suditi englescesci, rusesci, francesci si mai alesu austriaci. Intre acei ómeni era si de aceia, carii schimbá protectiunile dupa cumu li se pareu lor, cà una séu alta deintre poterile cele mari impune mai multu osmaniloru cu auctoritatea sa. Numai sarman'a opinca nu a sciutu se caute si nu a cautatu protectiune straina; ea s'a trasu in codrii. Pre candu Napoleonu I. stá la culmea gloriei sale, ómenii se imbuldiá cu miile sub protectiunea Franciei. Dupa caderea lui Napoleonu I. si dupa inchiaierea aliantiei sante, aciasii ómeni se pusera sub protectiunea Austriei, éra dela 1829 incóce multi s'au facutu si suditi rusesci, pentru cà Russi'a dominá in tíera prin consuli sei. Pre càtu tempu dominase in principate iataganulu si domni'a tieriei era data cumu amu dice, in arenda, cautarea de protectiune straina se potea esplicá, in càtu-va si escusá, pentru-cà ómenii cu familiile lor volia se pórté in acelea tieri comerciù, inse asia, cà se fia scutiti de brulalitatile si de bar-

bari'a turciloru. Casuri analóge amu avutu si noi aici in Transilvani'a si in Banatu pâna in a. 1848, pre candu multime de romani spre a scapá de impilari, brutalitati, tiranii si de tóta intricosiat'a disordine ce dominá in comitatele feudali, cautá protectiunea comandei generale austriace dela Sibiu si dela Temisiór'a, ceea ce se intemplá in forme diverse, dein care cea mai usitata era, cà cerea cà se fia incorporati la militi'a confiniaria, adeca se supunea mai bucurosi la disciplin'a cea aspra si adesea discretiunaria ostasiésca, decátu se mai suferé tirania si spoliatiuni de tóte dilele. pe generatiuni inainte.

Acelea relatiuni civili si politice ale populatiunei au inceputu a se schimbá fórte incetu, successive, treptatu, pâna inainte cu 14 ani. Dupa esirea rusiloru in a. 1834, sub domni'a lui Alexandru D. Ghica in Munteni'a, cerea unii altii deintre suditi dreptulu de inpamentenire séu naturalisatiune, séu cumu ii dicemu noi in Transilvani'a, indigenatu, care se conferiá de càtra adunarea legislativa. Inse lucru curiosu, precumu suditi nu avea incredere in stabilitatea lucrurilor tierei si in eficacitatea protectiunei patriotice, totu asia si adunarea legislativa era fórte scrupulósá in darea de indigenatu. Urmarea fu, cà ómenii remanea in calitate de „suditi“ sub protectiunea consulatelor, facea inse ce facea si se bucurá totusi de tóte folósele càte potea se traga dela tiéra, fòra cà se concurga la tesaurulu ei nici cu unu banu. Multi dein suditi isi cumpará si case si proprietati intense, sub numele unoru pamenteni privilegiati, si asia insielá tiér'a. Candu se intemplá se se numere populatiunea prin auctoritatile tierei, ceea ce se intemplá forte raru, asia numitii suditi se subtragea dela numeratura, cà si cumu nu s'aru aflá in tiéra. A datu Dumnedieu de s'a inchiaietu pacea dela Parisu si conventiunea dela 1858 asia precumu le cunóscemu; s'au unitu apoi principatele, s'au alesu unu Domnu care a potutu se aiba multe defecte, dara simtiementele si mandri'a sa nationale, patriotismulu seu luminatu si curagiulu personale cu care a infruntatu trufasiile pretensiuni atátu ale consulatelor, càtu si ale marelui viziru, au cumpanitu pe tóte acelea defecte. Prin acelea virtuti elu a sciutu se insufe atátu respectu si incredere in puterea de viétia a statului romanescu, in càtu mai alesu dela 1860 incóce „suditi“ renuntiá pe fia-care anu cu miile la protectiunile straine si se supunea la jurisdictiunea tierei. Renuatierea la protectiuni este si mai désa, de candu s'au introdusu cu codicele Napoleonu si procedur'a civile francésca, de candu s'au reorganisatu tribunalele pe pitioru europénu, cu publicitate, cu judecatori-de-pace si cu alte institutiuni, prin care se asigura administratiunea dreptatiei, de care poporul este insetatu si pe care o cauta in tóta lumea. De aci incolo „suditi“ nu numai cà nu se subtragea dela jurisdictiunea tierei, dar inca se inbuldiá si se inbuldiescu pe anu ce merge. Legea tiene, cà fia-care suditu este obligatu a cere dela respectivulu consu-

latu in scrisu, stergerea dein lista, se intielege, sub conditiunile prevediute totu in lege. Déca suditul nu póte se scótia dela consulatu resolutiune in trei luni, se considera cà esitu de sub protectiunea straina si trece in classea fililoru patriei. De acestu dreptu s'au folositu si se folosescu nu numai multime de romani trecuti dein Transilvani'a, Banatu, Bucovin'a in Romani'a, ci si sasi transilvani, unii germani, secui, rusi, greci, bulgari, arnauti. Alte cete numeróse, mai alesu de romani transilvani immigrati, au trecutu sub jurisdictiunea tierei fòra picu de formalitate, fòra a mai colindá pe la consulatu, ci éca asia, unii au fostu deschisu comerciulu, au exercitatu vreo professiune, dela Cusa-voda incóce platescu patenta (ce se dice la noi dare de càstigu), se insóra cu pamentene, si s'au inpamentenitu ipso facto; altii s'au asediatu pe la tiéra, cà arendasi mici, séu cà si cumparara vreo mosióra, cà-ci le este permisu prin lege, ori-cà au intratu cà economi pe la proprietarii mai mari, si asia disparura cu totulu deintre suditi. De multimea studentiloru, carii se stracura pe fia-care anu in Romani'a, tacemu asta-data, de si acésta impregiurare merita s'fi luata fórte de aprópe in consideratiune. Totu asemenea cestiunea economiloru de vite dein Transilvani'a, cunoscuti sub diversele nume de saceleni séu mocani, braneni séu moroieni, brescani, salisceni si resínareni séu tiutiieni, nasaudeni, hatiegani etc. merita tractare separata, mai alesu de candu dein acésta classe de locuitori au inceputu a emigrá in numeru multu mai mare decátu s'a intemplatu acésta mai inainte, in càtu br. Bl. Orbán nu mai are cauza de a se spariá de inmultirea loru in Transilvani'a, nici de a'i insultá precumu a facutu in cunoscut'a sa carte, de care ne-amu ocupatu cu inceputulu anului trecut.

(Va urmá).

Fragmente dein istori'a regimentului alu II-lea romanescu granitiaru transilvanu.

(Urmare dein anulu tr.)

Pentru romani nimicu dein acestea. Imperatulu Ferdinandu, atunci cà totu-dauna suferindu de unu morbu greu, cadiutu pâna in Septembrie in potestatea ungureniloru, chiaru se fia volitu, nu potea face nimicu in favórea romaniloru. Dupa adunarea cea mare dela Blasiu dein Maiu, romanii càti participasera la aceea, persecutati cu temnitia si cu furci. Dupa proclamarea emanciparei tieraniloru, introducere de iobagia noua sub titlu de restantie, executata cu ajutorulu ostasiescu, pe care br. Puchner ilu dá aristocratiloru. Desarmarea toturoru romaniloru sub cea mai grea pedépsa. Paralizarea fatale a ori-carei actiuni nationale mai energiose prin impregiurarea, cà cei duoi episcopi, pe carii natiunea 'i alesese de presiedenti si conductori ai sei, nu numai siedea in Pesteá si participá la desbaterile parlamentarie, in care se prepará bellulu civile si desbinarea monarchiei, dara condanná totu-odata ori-ce mesuri de aparare

justa s'aru fi incercatu se ia ceilalti membrii ai comitetului.*) Acea paralisia luase caracteru si mai periculosu dein caus'a portarei celei aequivoce (indoióse) si insuflátorie de mare neincredere a comandantelui generariu si a colegiloru sei, caroru nu le potea aflá nimeni voli'a si nevoli'a. Au trebuitu se intrevia alte evenimente dein afara, care au cutremuratu imperiulu dein temelii, pentru cá comand'a generale dein Sibiiu se'si ésa dein starea sa de passivitate, fóra inse cá se desvólte alta energia mai mare, decâtu numai pre cátu se potea dela unu omu trecutú de 70 de ani, care mai suferia infricosiatu si de podagra.

In 11. Septembre ministeriulu ungurescu isi dete dimissiunea; dein celu nou, Kossuth si Szemere au fostu stersi; diet'a inse 'i tienù cu puterea, si cá se faca in mani'a monarchulni, auctorisá pe Kossuth, cá se tiparésca si note de 5 fl. In aceleasi dile romanii se adunara a dou'a óra la Blasiu, acumu inse armati care cu ce avea. Vine acolo si br. Vay; este primitu omenesce. Elu amerintia mai antaiu cu mitralii si cu mórté; dupa aceea ese in midioloculu poporului, cérca totu ce scie prin elocentia, dara se reintórce fóra nici-unu resultatu. In 21. Septembre nefericitulu archiduce Stefanu provocatu de dieta, a mersu la banulu Jelachich, cu scopu de a impaciú differentiele intre unguri si croati. Nu s'a potutu. Stefanu desgustatu fórté, trece iute prin Pestea la Vien'a, unde incarcatu la curte de mustrari amare, pentru cá dedese crediementu neconditionatu ungureniloru, isi ia dimissiunea si se duce in exiliu pe tóta viét'i'a sa. In loculu palatinului fu dènumitu generariulu locotenente-de-maresialu comitele Lambert cá comandante supremu si commissariu plenipotenté imperatescu. In 28 Septembre diet'a declara pe Lambert de tradatoriu alu patriei, éra plebea incuragiata de Kossuth, precumu credea tóta lumea, ilu omóra pe podulu de preste Dunare in modulu celu mai selbatecu, éra studentele Georgiu Kolosi, secuui transilvanu,**) care'lu taiase mai antaiu cu sabii'a in capu, alergandu la dieta impreuna cu compliciti sei si aratandu arm'a incrunzata de sange, sbiéra infuriatu: „Acesta este sangele lui Lambert!“ Fiori de ghiatia coprinse pe cei mai multi deputati. Comitele Stef. Szécheny dein acelu momentu isi perdù mintile, dupa aceea se aruncá in Dunare, de unde'lu scósera cá prin minune. Chiaru faimosulu revolutionariu br. Nicolae Veselényi orbulu, luà lumea in capu impreuna cu altii, apoi mai tardiu mustratu de conscientia, morí in desperatiune. Deputatii sasi fugira si ei acasa. In aceleasi dile rebellii calcara in capu de nópte locuinti'a episcopului Andreiu Siaguna, sub pretextu cá ar avea la sene stindarte muscalésci, hátira pe secretariulu seu Iacobu Bologna prin câteva strate, cá se le arate unde sunt stindartele. Ambii scapara cu viétia cá prin urechile acului. Görgei prinde si pune de impusca pe comitele Zichí in 29. Septembre, apoi ii confisca averea. In 20. Sept. batali'a dela Pákozd intre Jelachich si unguri. In 7. Oct. generarii Roth et Philipovich batuti de unguri si dusi in captivitate cu 8000 de ostasi. Ací tradarea era pe façia. In 6. Octobre plebea dela Vien'a si studentii spen-

diurara pe generariulu de artileria si ministru comite Latour. In 12. Octobre spendiurara si ungunii de la Clusiu pe juristii romani Betraneanulu si pe Simionu, éra la Tergulu-Muresiului pe junele teologu de Sibiiu, anume Vasilie Popu, dupace mai antaiu l'au torturatu. Cu acelea executiuni br. Vay si guberniulu'voió se insuflé romaniloru terróre. Romanii respunsera cu repressalii, cà-ci in 13 Oct. taiara pe tiranii Alexe Gyárfás dela Sancelu si pe Sigismundu Dobay dein Rosii'a impreuna cu fetele lui, dupa aceea in 14. Octobre cu macelulu dela Sangatinu (Kis-Enyed), unde dupa lupta de mai multe óre tienuta dein pusci, 141 de membrii ai familiiloru unguresci au remasu morti, inse si càtiva romani impuscati de prin ferestrii.

Façia cu atâtea evenimente ametitórie si fioróse, era tempulu cá episcopii romaesci inca se se întórca la turmele lor, si comandantele Puchner se intre in actiune. S'a intemplatú si un'a si alt'a, inse prea tardiu.

Intr'aceea noi aici nu ne ocupamu cu istori'a imperiului, si nici macaru cu a Transilvaniei; dara actiunea ulterióra a regimentului II. stá in legatura strinsa cu alte evenimente; dein acésta cauza cautámu se atingemu si acilea macaru pe unele deintru acelea.

Dupa adunarea dela Nasaudu, romanii de prin comitate alergá la Urban cá la barbatulu celu mai populariu si mai decisu pentru actiune, cu diecile de mii, cá se depuna juramentulu de fidelitate càtra „imperatulu Austriei si alu Romaniloru,“ si se'i cérca protectiune in contr'a tiraniei de acasa; éra tenerimea romanésca se imbudiá cu miile la densulu, cerendu cá se fia inrolati, inarmati si exercitati alaturea cu soldatii regimentului. Vediendu Urban acelu entusiasmu alu romaniloru pentru imbragiosiarea armelor, a rogatu pe comandantele generalu br. Puchner, cá se'i permitta a inrola diece mii de juni romani, pe carii se'i formédie intr'unu corpu de venatori, éra spre scopulu acesta se'i tramita si bani. Ideea sanetósa si fericita, pe care inse br. Puchner o respinse, éra in locu de aceea adoptá nefericit'a idea de a rescola pe poporulu intregu parte barbatésca, apta de a porta arme, in numeru de 195 de mii. Inse si acésta mesura se luà numai in momentele supreme, si cumu? fóra a impartí la poporulu romanescu nici macaru una miie de pusci, nici unu banu, celu puçinu spre coperirea speselorú mai indispensabili la inceputulu organizatiunei; vomu vedea apoi, cá mai tardiu s'a poruncitu strinsu, cá si puçinele arme ce se aflá in mánile romaniloru, se se ia dela ei. Asia dara colonelului Urban nu 'ia mai remasu alta, de cátu cá si acea mesura salutaria se o ia numai pe raspunderea sa; prin urmare a si inrolatu 700 de voluntari; mai departe nici chiaru dorinti'a sa de a forma in regimentu alte duoe batalióne, alu 4-lea si alu cincilea, nu a fostu in stare de a o realisa, dein lips'a armelorú si a baniloru. 10 mii de venatori in partea septentrionale si alte 10 mii in cea meridionale a Transilvaniei, adaoase la regimentele de linia si la cele confinarie, aru fi datu campaniei bellice in Transilvani'a cu totul alta façia; crudimi si devastatiuni s'aru fi intemplatú multu mai puçine; pacificarea era se urmedie multu mai curendu, si ajutoriulu rusescu era se fia cu totul de prisosu.

*) Vedi intre altele proclamatiunea episcopésca dein 8. Octobre 1848.

***) Dela Cuiesti (Kövesd), in comitatulu Albei de susu.

Dara cu trei generali morboși, cu alți doi, cătra carii br. Puchner nu avea nici o încredere, cumu era se se întelêga Urban, si cine se nu'si pârda patienti'a!

In 19. Septembrie v. colonelulu ese dela Nasaudu numai cu 1000 de fetiori si cu trei tunuri mici pâna la comun'a Macudu, de unde provôca pe colonelulu ungurescu Carolu Dobay, că se se retraga cu trupele sale dela Desiu, unde esise dela Clusiu in contra romaniloru, că de nu, elu ilu va lovi. Dobay s'a si retrasu.

Faimosii secuî Berzenczey, Pálffy si alți deputati secuiesci isi dedesera mai de inainte parol'a loru de onóre in diet'a dein Pestea, că ei voru fi in stare de a scôte pe campulu de batalia in orice tempu 100 (suta) de mii secuî bene armati, prin carii se exterminu pe romani si pe serbi. Vendiendu Urban că in vecin'a secuime se iau in adeveru measurele cele mai energiose de armare si versare de sange, se decise a esi dein tîenutulu regimentulu mai aprôpe spre secuime, si asia in 14. Octobru veni la opidulu Reginu, inse numai cu duoe batalioane de granitieri, cu 2 tunuletie si ceva calarime, precumu recunósce chiaru si Kóvári in susu citat'a istoria (pag. 96). In 16. Octobru se tîenú faimós'a adunare fatale a secuiloru la comun'a Luteni (Agyagfalva) sub presiedenti'a comitelui Emericu Mikó, trâmisu inadinsu de cătra guberniulu dein Clusiu si de br. Vay. Se adunaseru că vreo treidieci de mii, parte mare armati. De față era si colonelii regimentelor granitierie secuiesci, Franciscu Dorschner (némtiu) si Alexandru Sombori. La provocarea furiósa a lui Berzenczey se decide in contra cătoruva ómeni mai moderati, că secuî se se declare de garda nationale, se'si aléga comandanti si se plece indata asupra romaniloru. Acésta s'a si intemplat a trei'a di, adeca in dio'a dein care e data proclamatiunea lui Puchner. Comandante fu alesu Sombori, carui i se detera coloneli Dorschner, Dobay, Donáth, Betzmann (némtiu, nevasta-sa sasca dein Brasiovu), comitele Dionisiu Lázár, éra de thesaurariu comit. I. Bethlen. 10 mii armati cu puscii cu baionete, póte alți atâti cu lanci, plecara in patru colóne mari; ceilalti mai betrani se dusera pe la casele loru.*) Preste totu pe unde au trecut acelea colóne, au lasatu urmele devastatiunei si ale satelor arse. Aflandu-se pe drumu, le venira patru dieci de maji (cantarie) cu érba (prafu de pusca), cumu si alta munitiune. Dein acelea patru colóne, una parte comandata de comitele Dionisiu Kálnoki fu batuta reu de maiorulu Kleiser dela regimentulu Sivkovich in 25. Octobru la comun'a Siasiosiu. Trup'a secuiesca a lui Dion. Lázár batú pe prefectulu Micasiu la Iernotu si'lu goni pâna la Ludosiu. Comunei Iernotu (Radnoth) ii detera focu, si ucisera 20 de romani; La Siaul'a, Cipau, Ogra inca au datu focu, si au ucisu 43 romani; apoi br. Georgie Apor mai spendiurá pe 26 (Gazet'a Nr. 105 an. 1848). Grosulu trupeî secuiesci comandatu de Dorschner si Beczman, pâna eri cameradi si colegi ai lui Urban, apucá dreptu in contra acestuia, carele asteptase indesiertu că se ajunga generariulu Wardener cu brigad'a sa in ajutoriu; că-ci in locu de alte trupe regu-

*) Kóvári la pag. 94; dara la pag. 103 pune numerulu secuiloru armati si porniti dela locul adunarei numai la 16 mii. Prea destui si atâtia in casulu de față.

late ii venira numai 580 ostasi sub comand'a capitanulu Rosner si câteva sute de lanceri de prin tîenuturile vecine, armati că vai de ei. In 21. Octobru trupele inemice se aflá față in față la comun'a St. Ioan'a (Vajda St. Iván) aprôpe de Reginu, si adeca: 1300 ostasi de granitieri si de linia, alaturea cu ei lancerii, sub comand'a lui Urban; celu pucinu 10 mii secuî bine armati, in partea cealalta. Resultatulu bataliei era de prevediutu. Dupá cele de antaiu puscaturi trase in carne, parte mare a lanceriloru o luá la fuga spre unu batalionu de granitieri, pe care in locu se'í fia de ajutoriu, ilu adusera in cea mai mare disordine. Nu ve mirati de acésta; curatu asia o patira mai tardioru lancerii secuî la Tergulu-Muresiului; cumu audira bombanitul tunurilor, o luara la fuga in tóte partile. Cu tóte acestea, batali'a la St. Ioan'a tîenú dela 1 óra pâna pe inserate. Urban perdú 36 fetiori morti si duoi oficiri locotenentii Hönig si Kalivoda, si asia se retrase dela Reginu, fôra că se fia persecutatu. Secuî incuragiati de Berzenczey, detera focu orasiului, predara si omorira pe toti căti le cadea in mâna, éra pe 17 ostasi remasi in spitalu ii macelara că ori-ce selbatici dein Americ'a. Secuî mai detera flacariloru, éca asia, dein chiaru seninu, inca si comunele Mirasteu, Archiudu, Beseric'a alba, Grebenisiulu. Ori-ce disciplina disparuse deintre ei. Urmarea fu, că batali'a dela Tergulu-Muresiului dein 5 Novembre, o perdura in modu atâtu de rusinosu, in cătu déca generariulu Gedeon ar fi desvoltatu numai cevasi energia mai mare, si br. Puchner asemenea, secuî aru fi remasu pe pace in muntii loru. In locu de acésta inse br. Puchner dise cătra comitetulu romanescu carele in 19. Nov. mersese la densulu in corpore că se'í gratuledie: „Tiér'a este pacificata, afara numai de Trei-Scaune, pe care le voiu pacifica eu. Ve recomandú că se desarmati pe poporu si se nu mai suferiti nici-unu feliu de crudime.“

„Vomu desarma Excelentia. Crudimi n'amu suferitu nici-odata, ne-amu silitu se le evitamu dein respoteri; dara crudimile insurgentiloru producu repressalii“, observá Baritiu.

„Repressalii? Asia? Bine. Asia dara diumetate tunurile mele am se le intorcu asupra dvóstra, si diumetate asupra rebelliloru. Ati intielesu?“

Cu acésta resolutiune esiramu dela septuagenariulu podagristu, carele si in acea di abia se redicase dein asterntu. S'a insielatu bietulu betranu, amaru s'a insielatu. Elu fu ascultat de ómeni că Fronius, că Bedeus si că secretariulu seu Florian Glanz, inemici jurati ai romaniloru; a perdutu Transilvani'a si tóta reputatiunea sa si a celoru-lalti generari, deintre carii Gedeon si Pfersman au fostu trasi mai tardiu si in cercetare aspra; ceilalti au fostu pensionati.

Dupa-ce generariulu Wardener a venitú in ajutoriu lui Urban cu 2420 ostasime regulata si cu 5 tunuri, s'a decisu că se ocupe capital'a tiei, adeca Clusiulu, ceea ce s'a si intemplat in 17. Novembre cu neasteptata usiorintia, pentrucă insurgentii magiari dupa doue loviri scurte o luara la fuga spre Ungari'a. Cele doue batalioane ale regimentulu II. au luatú parte activa la tóte operatiunile căte s'au intemplatú pe lini'a deintre Nasaudu si Clusiu.

(Va urma.)

Liber'a muraria.

(Continuare dein diariulu lunariu Mistria).

Cateva cuvente istorice asupr'a K.: dedicata intieptiloru din Heliopolis.

Ori catu amu voi se cautamu dat'a si epoc'a precisa a infiintarii acestei institutiuni bine-facatore si civilisatrice in timpurile atatu de departate de noi; ori catu amu voi se scimu intr'unu modu positivu anulu si localitatea unde ea si-a avutu nascerea, totusi, incercarile nostre ostenitorie aru fi vane, si n'amu putea cu destulu succesu atinge punctulu doritu. Dar cu tote astea, totu ce este certu si probatu, este, ca ea, inaintea aparitiunei auctoriloru vechiului si noului testamentu, a existatu, si legiuitori dupa malurile Iordanului si Eufratului, in isvórele bogatelor sale principie, au culesu preceptele adeverului, dreptatii, egalitatii, libertatii, si fraternitatii loru.

Orasiele, pline de anticele sciintie, Memphis, Alecsandria, Heliopolis si altele din Egiptu, au portatu, din timpurile cele mai departate, acésta institutiune: medicina, filosofia, astronomia, sciintiele naturale, matematecele si cestiunile sociali, erau studiate si practicate acolo de sapientii masoneriei; si déca n'aru fi fostu barbarulu si antiumanulu actu de incendiu la 634 e. v. in Alesandria, acestu orasiu, prin bibliotec'a sa, ne aru fi spusu cu acte autentice, de progresulu ce masoneria a adusu in lume. Dara óre si in dilele nostre ieroglifele dupa nenumerate ruine nu ne spunu, nu tradezu misteriele ce ele ascundu?

Malurile Gangului nu pastrezu óre si astadi traditiunea acestei vechi institutiuni?

Masoneria este vechia cá si omenirea. Ea a sustienutu totu-déun'a progresulu in sciintie, a propagatu totu-déun'a caritatea; in sfer'a inalta in care ea se afla nu s'a pusu nici odata pe terenulu luptelor discordante si a proscrisu totu-déun'a ur'a. Numai astu-feliu ea a potutu si va putea essistá catu omenirea.

Masoneria a gasitu in calea sa multe obstacule, a avutu de invinsu multe difficultati. Au fostu epoci candu, persecutata de nisce barbati puternici ai dilei, ea a lucratu mai incetu si pe ascunsu, dara prin tari'a convictiuniloru sale totu-déun'a a triumfatu.

Va face obiectulu altoru articole istoria masoneriei in generalu si a Romaniei in particulariu, precumu mai pe largu si a celoru infiintiate in secolulu actualu; ómenii carii au contribuitu la nascerea loru, carii au luptatu pentru inalte scopuri in tier'a nostra. In acestu articolu ne vomu ocupá pe scurtu de L.: dedicata intieptiloru din Heliopolis, in O.: din Bucuresci.

Acésta L., infiintata la 1863 Augustu, sub auspiciile M.: O.: alu Franciei, si dupa staruintia mai multoru ff.: din elit'a societatii romane, carii au primitu lumin'a in Francia, avú instalarea sa oficiala

la 4. Maiu 1864, cu doi ani si diumetate in urm'a caderei sub adormire a L.: Stéu'a Dunarii.

Dorintia spre a face parte in acésta institutiune era mare, in pucinu tempu ea numerá in sinulu seu inteligentia, capacitatea si avuti'a tierci. FF.: care ocupau functiunile cele mai inalte in tier'a, purtau cu placere siortiulu muncitorului si emblemele egalitatii.

Pe atuncea localulu At.: era in strad'a teatrului; unu evenimentu sinistru aduse confusiunea. In sér'a de 7. spre 8. Octomvre 1864 eclatá foculu in interiorulu seu si puse L.: in imposibilitate d'a mai urmá acolo siedintiele sale. Gratia staruintiei mai multoru ff.: archiv'a scapá neatensa. Se luara indata dispositiuni spre reconstruirea temp.:, ceea ce se si facú in anulu urmatoriu. Pana atuncea L.: a tienutu siedintiele sale in casele f.: G. Filipescu, care a ocupatu cu multa demnitate si fotoliulu de Ven.:

In acelu anu se iví si o inundatiune mare, care coplesi diumetatea capitalei. Membrii acelei L.:, pe langa o suma de bani inaintati ministeriului din intru spre a subveni inundatiloru, se ocupá si fia-care in particulariu, dupa midiulócele sale materiale, spre a vení in ajutoriulu acestoru nenorociti.

Mai tardiu, L.: a trimesu si o suma de bani comitetului instituitu in Moldov'a spre a veni in ajutoriulu saraciloru d'acolo.

Afara de acést'a, ori-ce cerere venita, fia din afara, fia din intru, L.: a sciutu se face facia si se usiureze dorerea nenorocitiloru C.: V.:

La trei Maiu 1866 s'a cerutu si 'i s'a permis autorisatiunea de a arborá pe localulu [] bandier'a cu colorile nationale si insemnele masonice.

In acelasi anu f.: I. Balacénu a reprezentatu acésta R.: [] in adunarea legiuitoare masonica dela Parisu.

Progresulu ce se facea in fia-ce di, era mare. Mergéu astu-feliu lucrurile candu in Martie 1867, nu scimu din ce cause, se puse in adormire At.: Totu mobiliariulu si archiv'a ei risipita intre mai multi ff.:, com.: infiintiate acuma isi dau tote sfortiurile spre a le gasi*).

Dupa unu intervalu de mai bine de cinci ani de inactiune regretabila, pe la inceputulu anului 1873 catoru-va ff.:, cei mai multi apartienendu altoru [] [], le vine ideia frumósa de a redicá din adormire acésta R.: []. De si totu mobiliariulu vechiu nu mai esista, astu-feliu cá trebuia totulu facutu de a capo, acestu numeru restrinsu de ff.: incepú se-si alba siedintiele sale preparatorie.

In noulu localu inchiriatu in strad'a Scauneloru Mr. 23, la 27. Maiu se tienú prim'a siedintia regulata

*) Facemu unu apellu caldurosu catra toti ff.: membrii vechiei acestei R.: [] de a ne luminá asupr'a midiolocelor de a gasi archiv'a, fora de care ne este imposibilu de a putea formá mai tardiu istoria intréga a acestei [], precum si istoria masoneriei in Romania.

la care au fostu invitatî toti ff.: membri vechi ai sei, candu se facura si alegerile. Cu tôte astea tempulu vacantielu se apropiá si nu se mai potea sperá, in tempulu verei, la ceva lucrari mari.

Dupa terminarea vacantielu, pe la finele lui Noemvre, se facura alegerile. F.: A. Costiescu, alesulu At.: la Veneralatu, sciù se dea societati aceea animare si dorintia pentru bine si concordia. Cu energi'a sa si a catoru-va ff.: din biuru sciù, in pucinu tempu, se faca tôte lucrarile indispensabile: In dorinti'a de a le indeplini catu mai curendu, nopi intregi erau sacrificate lucrului. Peste cateva dile se mobilá At.: astu-feliu cà numai avea nimicu de doritu. De si L.: n'avea fonduri, daru buna-volinti'a mai multoru ff.: fù destula spre a subveni toturoru trebuintieloru.

F.: Costiescu facù ofranda L.: treidieci de galbeni.

F.: I. Bujorénu, una suta de esemplare din colectiunea sa de legi comunale de cate siése franci esemplariulu, cu destinatiune, diumetate pentru fondulu L.: si restulu pentru acela de bine-faceri.

F.: B. Vermontu, unulu din cei mai caldurosi aperiatori ai mas., facù o ofranda din cele mai frumoase, si cu atatu mai frumoasa, cu catu are o destinatiune din cele mai nobile.

Din brosiurele traduse, ce va imprima, ofera cate trei sute de esemplarie pe fia-care luna pe tempu de unu anu, — brosiuri, care se vendu cu cate unu leu esemplariulu, — pentru destinatiuni de bine-faceri. Acésta nobila ofranda se urca la suma de lei trei mii siése sute. Afòra de acésta mai ofera inca o a treia parte din valórea brosiureloru ce L.: aru poté desface. A facutu ofranda si diariele masonice La Chaîne d'union și der Zirkel pe cate unu anu.

F.: A. Berger, unu adeveratu filantropu, a facutu ofranda pentru fondulu de bine-faceri 115 lei.

F.: Haim Lewy, 200 lei, totu pentru acelasi scopu.

F.: A. Argintioianu, unu cr.:

F.: I. Algiu, de si nu e membru activu in acésta R.: L.:, a oferitu trei stangini lemne spre a veni in ajutoriulu saraciloru.

Astea suntu in pucine cuvinte ofrandele ce, spontanu, in intervalu de cateva dile, ff.: nostri au facutu acestei R.: L.: Speramu cà inceputulu este de bunu auguru, si viitoriulu ne va aretá, cà se voru mai face altele si mai mari.

Credemu de datoria a relatá in pucine cuvente si faptele de bine-faceri pe care le-a facutu At.: in intervalu de cateva dile.

Afòra de ajutórele date mai la ori-ce cerere facuta; fia din strainatate, fia de aici, At.: voindu din tóta anim'a se fia totu-déun'a conformu principiulu sale pentru care lupta, a oferitu societati pentru cultura poporulu romanu si institulu Asilulu Elena cate trei sute lei. A facutu si o adresa catra Maria Sa Dómna romaniloru Elisabetha, prin care aréta

gratitudinea sa pentru sustienerea institutulu, din care se formezu mume bune.

R.: L.: a mai trimesu de curendu si orfelinatuulu generalu din Parisu o suma de lei 150 pentru a contribui la sustienerea copiiloru loviti de sòrte.

Atelierulu simtiea trebuinti'a unui regul.: interioru alu seu; la 27. Noemvre ilu si votà.

In mai pucinu de unu anu avù peste treidieci de initiati.

F.: Stefanu Sioimescu, oratorulu L.:, sciù se profite totudéun'a de tempu spre a tiené discursuri potrivite cu atributiunile sale, discursuri, cari voru remané multu tempu in memori'a ff.: asistenti.

Intr'un'a din siedintiele sale, L.: a celebratu unu servitiu funebru in memori'a toturoru ff.: decedati. Impresiunile produse suntu viu marcate in memori'a ff.: asistenti.

Inca unu faptu frumosu ce a intreprinsu acésta R.: L.: este, credemu, si fondarea acestui diariu, care are de obiectu respindirea ideieloru masonice intre ff.: Intreprinderea acestei lucrari este din cele mai utile si mai avantagióse; elu se va grabi totu-déun'a de a tiené in corentulu faptelu, fia din intru, fia din afòra, pe ff.: din Romani'a. Credemu de prisosu de a atrage atentiunea ff.: apartienendu diferiteloru LL.: din tíera spre a comunicá redactiunei nóstre faptele care merita de a se trece in istori'a masoneriei romane. Totu de-odata rogamu si pe toti ff.: betrani in acésta institutiune de a ne tramite notitie pentru formarea unui monumentu de istori'a masoneriei in Romani'a.

Nr. 259—1874.

Procesu verbale

Inuatu in siedinti'a ordinaria a comit. asoc. trans., tienuta in 10. Noembre c. n. 1874, sub presidiulu dlui cons. gub. pens. Pav. Dunc'a (celu mai betranu membru alu comitetulu), fiendu de facia domnii membrii: I. Hannia, P. Rosca, Const. Stezariu, I. V. Rusu, Zach. Boiu, Vis. Romanu, I. Cretiu si I. Candrea.

§ 126. Dlu casariu presentéza conspectulu despre perceptiunile si erogatiunile fondulu asoc. pre tempulu dela siedinti'a comitetulu dein 8. Septembre a. c. pana la siedinti'a presente. Dein acelu conspectu resulta, cumu-cà in restempulu numitu s'au incasatu 971 fl. 83 cr. si s'au erogatu 1041 fl. (Nr. prot. ag. 257, 1874.)

Spre scientia.

§ 127. Totu dn. casariu presenteza conspectulu despre starea fondulu academiei pre tempulu acestei siedintie. Dein care resulta, cumu-cà fondulu academiei are in proprietatea sa 12,613 fl. 74. cr. (Nr. prot. ag. 258, 1874.)

Spre scientia.

§ 128. In nesu cu conspectulu casei de sub § 126, se raporteza in specialu, despre banii incursi la fondulu asociatiunei dela siedinti'a comitetulu din 8. Septembre a. c. pana la siedinti'a presente, si

anume: a) Cá procente obvenitória cu 1-a Octobře a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu convertate in argintu, 33 fl. 60 cr. (Nr. 222, 1874.)

b) Cá procente obvenitória dupa prioritatile drumului feratu trans. 137 fl. 73 cr. (Nr. 235, 1874.)

c) Cá procente obvenitória cu 1-a Novembre a. c. dupa couponii obligatiuniloru urbariale ungurene, 43 fl. 93½ cr. (Nr. 247, 1874.)

d) Cá procente obvenitória cu 1-a Novembre a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu (meta-likes) si de loteria 33 fl. 30 cr. (Nr. 248, 1874.)

e) Cá procente obvenitória cu 1-a Novembre a. c. dupa couponii obligatiuniloru urbariale bucovinene 23 fl. 60 cr. (Nr. 253, 1874.)

f) Dela dn. magistru postale in Baitia, George Bardosi, s'a incasatu cá tacsă de membru ordinariu pentru totu-déun'a 100 fl., dein cari 70 fl. in o actiune a Bancei generale Transilvani'a, ér' 30 fl. in bani gat'a. (Nr. prot. ag. 220, 1874.)

g) Au mai incursu la cassa, cá tacse de membrii ordinari si pentru diplome 29 fl. (Nr. prot. 227, 238, 249 si 250, 1874) si cá prenumeratiuni la Transilvani'a 4 fl. (Nr. 206, 220, 1874.)

h) Prin directiunea desp. cerc. alu Sabesiului (IV) s'a tramisu cá tacse de membrii ordinari si oferte 41 fl. (Nr. 243, 1874) (a se conferi si § 141).

Se iau spre scientia, si dlui George Bardosi (de sub lit. f), carele a oferitu o suma mai considerabile in favórea asociatiunei, facanduse membru ord. pentru totu-déun'a, i-se exprima prin acést'a cea mai cordiale recunoscientia.

§ 129. In nesu cu conspectu de sub § 127, se raportéza despre banii incursi la fondulu academiei, pre tempulu dela siedinti'a comitetului dein 8. Septembre a. c. pana in presente si anume:

a) Cá procente obvenitória cu 1-a Octobře a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu convertate, 10 fl. 50 cr. in argintu (Nr. 222, 1874.)

b) Prin dn. advocatu in Gherla, Augustu Munteanu, s'a tramesu cá legatu, facutu in favórea fondului academiei de repausatulu prepositu capitulare, in Gherla, Macedonu Popu, in un'a actiune solvita dela Albina, cu couponii respectivii, 100 fl. v. a. (Nr. 251, 1874.)

Se iau spre scientia si domnului advocatu susu amintitu, carele a exoperatu in cualitatea de advocatu plenipotentiatu alu asociatiunei, grabnic'a realisare si incasare a legatului dein cestiune, ii se exprima multiamita pentru serviciile prestate in interesulu fondului academiei.

§ 130. Domnulu I. M. Riureanu directorele internatului Liceului, Mateiu Basarabu in Bucuresci, in memoria repausatului seu frate Radu M. Riureanu, tramite la asociatiune 1200 lei (60 napoleoni de auru) cu aceea dorintia si vointia expresa; cá aceea suma se se inscrie la averea asociatiunei, cá capitalu de fundatiune sub titlu: „fondulu repausatului Radu M. Riureanu,“ cu conditiunea numai, cá

fondulu remanendu neatensu, numai interesele séu procentele anuali, se se intrebuintieze in folosulu junimei studióse, conformu § 2 din statute. (Nr. prot. ag. 219, 1874.)

Cu asta ocasiune venindu la discussiune cestiunea despre modalitatea administrarei si manipulari numitului fondu, intre limitele statutelor asociatiunei, se facu urmatóriele propuneri:

Dn. comembru V. Romanu propune, cá se se faca spre acelu scopu, unu feliu de actu fondatiunale, in carele se se preciseze in anumite puncte, modalitatea administrarei si manipulari fondului cestionatu intre limitele statutelor, si acela se se impartasiésca fundatorelui, carele séu 'lu va acceptá nemodificatu, séu 'lu va modificá dupa intentiunile sale. Ér' D. I. Candrea, considerandu respectiv'a charthia a fundatorelui de actu fondationale, destulu de precisu, nu afla de lipsa a se face altu actu, ci propune, cá fundatorelui, se i-se exprime in scrisu, cea mai cordiale multiamita pentru sacrificiulu celu generosu, ér' fundatiunea dein cestiune se se administreze separatu sub titlu: „Fondulu repausatului Radu M. Riureanu“ si procentele anuali se se manipuleze respective intrebuintieze conformu §-lui 26 dein statute cu considerarea intentiunei fundatorelui, basate pre § 2 din statute.

In sensulu acestei propuneri, se exprima si dnii comembrii I. Hannia, Const. Stezariu si altii.

Dupa discussiuni indelungate, in fine, submitendu-se la votu propunerile amentite, se adoptá propunerea dlui comembru I. Candrea cu majoritate de 6 contr'a 2 voturi, redicanduse la valóre de conclusu.

§ 131. Se presentéza doue documente ale casei prin care se constatéza: a) cumu-cá argentulu incursu anume: 44 fl. s'a schimbatu cu BNote in v. a. in suma 44 fl. 88 cr. (Nr. 223, 1874.)

b) Cei 60 Napoleoni de sub § 130 s'a schimbatu in BNote cu 525 fl. v. a. (Nr. 226, 1874.)

Spre scientia.

§ 132. Secret. II. presentéza doue conturi, si anume: a) unulu sunatoriu despre 36 fl. 50 cr. v. a. cá pretiulu tipariri statutelor asociatiunei in 2000 esemplaria, si a brosiurarei acelora. b) altulu despre 4 fl. v. a. cá pretiulu tipariri certificatelor de membrii, cari au participatu la adunarea gen. trecuta. Totu odata se propune asemenarea esolvirei cestiunatelor conturi.

Se asemenéza esolvirea acelora, dein cuantulu preliminaru pentru spelele extraordinaria.

§ 133. Domnulu professoriu gimn. in Blasiu, Alexiu Grama, cere a i se mai prelungi pre unu scurtu tempu, terminulu solvirei restului de 60 fl. ce mai are de alu recompensa la fondulu asoc. dein stipendiulu usuatu. (Nr. 215, 1874.)

Se decide a i se prelungi terminulu solvirei pana in 1. Ian. 1875.

§ 134. Redactiunea Albinei, in urm'a provocarei comitetului dein 15. Sept. a. c. Nr. 214, reserie, cumu-

că, după ce nu dispune de nici un exemplar completu deîn fôia sa depre anii trecuti, nu se afla in positione, de a poté satisfice cererei, relative la oferirea, de câte unu exemplariu completu pre sém'a asoc. (Nr. 229, 1874.)

Se ia spre scientia.

§ 135. Pintea Ternaveanu, absolutu de silvicultura, si-esprima multiamit'a sa pentru stipendiulu, ce l'a usuatu deîn fondulu asociatiunei cá elevu de silvicultura. (Nr. 240, 1874.)

Se ia spre scientia.

§ 136. Dn. secretariu I., G. Baritiu, tramite pre sém'a asoc.: a) Continuarea deîn dictionariul usocietatiei academice fasc. XV—XXII.; b) Istori'a revolutiunei din 1821, de D. Aricescu, cum si c) Catalogulu gen. de cartile romanesci de D. Iarcu, cu aceea rogare, cá pentru cele doue deîn urma, se se solvéscă pretiulu obvenitoriu de 5 fl. 30 cr.

In fine, totu susu amentitulu Domnu mai tramite 40 exemplaria deîn bibliotec'a Dlui I. M. Riu-reanu, deîn 4 tomuletie câte 10 exemplaria, cu rogarea cá se se dea câte 3 deîn fia-care la scólele de fetitie dela Sabiin, Orlatu si Resinari; si unu exemplariu la scóla de fetitie deîn Mercurea. (Nr. 216, 1874.)

Cartile daruite se primescu pre langa expresiunea recunoscientiei, ér' pentru cele de sub b) si c) se concrede Dlui G. Baritiu cá pretiulu obvenitoriu se-lu solvéscă deîn banii redactiunei, trecunduse in computulu resp. D. bibliotecariu se insarcinéza a le petrece in registrulu cartiloru asoc., ér' cele oferite pentru scólele de fetitie, se se inainteze in primirea directiuniloru scóleloru mai susu-amentite.

§ 137. Dn. secret. I., G. Baritiu, aduce la cunoscientia, cumu-cà fiindu alesu in comisiunea lesicografica a societatiei academice, deîn $15/27$ Novembre a. c., va trebui se petrécă o luna intréga in Bucuresci, si cà va dispune, cá in acelu tempu fôia asociatiunei, se ésa in cate 2 cóle, inse asia, cá pre anulu întregu, se vina cate 36 cóle, cumu fù si pana acumu. Totu odata spre suportarea ulterióreloru spese ale edarei fôiei, cere o anticipatiune de 200 fl. (Nr. 252, 1874.)

Incunoscintiarea se ia spre scientia, ér' exolvirea anticipatiunei cerute, se asemenéza la cas'a asociatiunei.

§ 138. Secret. II. presentéza suplica servitoriului cancelariei Filipu Florea, prin care acela, se róga, cá de o parte din caus'a scumpetei dominante, de alta parte in considerarea servitiului séu fidelu de mai multi ani, se ii se dea óre-care ajutoriu.

Secret. propune a ii se acordá unu ajutoriu de 30 fl. din superplusulu economisatu pe anulu asociatiunei 187 $3/4$ din sum'a primita pentru acoperirea trebuintieloru cancelariei (Nr. 254, 1874.)

Propunerea se primesce cu acelu adausu, cá ajutoriulu acordatu, se se esolveze in 3 rate, si se

se petrécă in computulu despre spesele cancelariei pre 187 $4/5$.

§ 139. Se presentéza testimoniulu scol. pre sem. II. 187 $3/4$ alu stipendiatului asociatiunei, Emilianu Popoviciu, studente in a V. clasa reale la Sibiiu cu progresulu eminent, dinpreuna cu documentulu de frecuentare pre anulu scol. 187 $4/5$.

Asemenea se presentéza documentulu de frecuentare pre anulu scolasticu curente, din partea stipendiatului asoc. Marcu Munteanu, studente in a III. clasa reale la Sibiiu (Nr. 255, 1874.)

Se iau spre scientia cu aceea cá se se dea la cass'a asoc. asemenatiunea necesaria pentru esolvirea stipendialoru de cate 60 fl. conferite susu numitiloru scolari, si pre anulu scol. 187 $4/5$, prin conclusiunea acestui comitetu din 8. Septembrie 1874 (Nr. 210.)

§ 140. D. casariu presentéza computulu despre spesele de carausia ce le a avutu oficialii asoc. carii a participatu la adunarea gen. a asociatiunei tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu 1874. Acelea spese pentru 3 oficiali, facu numai 35 fl. 6 cr. (Nr. 256, 1874.)

Computulu se ia spre scientia cu aprobare, si sum'a spesata are se se petrécă in erogatiunile asoc.

§ 141. Directiunea despartimentului cercuale alu Sabesiului (IV) aterne: a) protocolulu siedintiei subcomitetului din 12. Iulie a. c. si b) protocolulu adunarei gen. cercuali, tienuta la Cutu, in 13. Septembrie a. c. dinpreuna cu suma de 41 fl. incursa cá tacsă de membrii ord. si cá oferte (a se vedé si § 128 lit. h).

Deîn protocolulu amentitu sub a), resulta, cumu-cà respectivulu subcomitetu, intre alte afaceri curente, s'a ocupatu in aceea siedintia, cu luarea dispositiuniloru necesarie, pentru tienerea adunarei generali cercuale.

Ér' deîn protocolulu adunarei cercuali de sub b) resulta urmatórele lucrari:

1) Sub Nr. prot. II. s'a raportatu despre activitatea subcomitetului pre restempulu dela 1) Septembrie 1871 pana in 30. Septembrie 1874, care raportu s'a luat spre scientia.

2) Sub Nr. prot. III. s'a raportatu despre starea casei despartimentului pre restempulu indigitatu sub 1.

3) Sub Nr. prot. IV. si VIII., s'a statoritu bugetulu preliminaru alu despartimentului cu sum'a de 40 fl., deîn care una positione de 15 fl. relativa la spesele de caletoria ale membriloru subcomitetului la adunarile cercuali, s'a rezervatu spre licuidare, numai dela adunarea gen. cercuale, viitoria incependu.

4) Sub Nr. prot. V s'a alesu comisiunea conscrietoria de membrii si sub Nr. IX., aceea comisiune a raportatu despre banii incursi cu aceea ocaziune, cá tacsă de membrii ord. si oferte. Cu ocaziunea conscrierei membriloru, comun'a Cutu, prin antistele ei, s'a apromisu a se face membru fundatoriu alu asociatiunei, cu sum'a de 200 fl., care inse nu s'a depusu pana acum.

5) Sub Nr. VI., s'a defiptu loculu adunarei viitoria la Sabesiu.

6) Sub Nr. prot. X., s'a alesu respective realesu subcomitetulu in persónele urmatoriloru domni: Sim. Balomiri direttore, Io. Tipeiu, Io. Deacu, I. Mace-lariu, dir. Avr. Tincu, Io. Paraschivu si Nic. Lazaru membrii ordinari; ér' Io. Munteanu si dr. S. Moga membrii suplenti (Nr. prot. ag. 243, 1874.)

Conclusiune. Lucrurile subcomitetului de sub a), si ale adunarei cercuali de sub b) pos. 1, 2 si 5, se iau spre placuta scientia, ér' cu privire la pos. 3 se decide a se atrage atentiunea respectivului subcomitetu la observarea determinatiuniloru coprense in §§ 18 si 27 din regulamentu; totu odata facia cu cestiunea, relativa la spesele de calatoria ale membriloru subcomitetului, adoptata in principiu, acestu comitetu si-reserva enunsierea sa, pana pre tempulu candu dein partea viitoriei adunari cercuali (dupa cum se dice sub Nr. prot. VIII. la fine), se va luá dis-positiune meritoria in aceea cestiune.

Cu privire la positiunea 4 se decide: cá respectiv'a comuna se se provóce a satisfice aprimisiunei sale. In fine, alegerea subcomitetului de sub positi'a 6, se aproba.

§ 142. Dn. bibliotecariu raportéza despre car-tile daruite pre séma bibliotecei asoc. care sunt:

1) A dou'a carte de lectura si invetiatura pen-tru scólele poporali romane de I. Popescu, Ed. Si-biuu 1874, daruita de auctoriulu.

2) Gramatic'a macedo-romana de I. C. Masimu. Ed. Bucuresci 1862, daruita de I. V. Rusu.

3) Kurzgefasste Gramatik der románischen Spra-che für Militárs. Ed. Sibiuu 1871, daruita de I. V. Rusu.

4) Verhandlungen und Mittheilungen des sieben-bürgischen Vereines für Naturwissenschaften zu Her-mannstadt XXIII. si XXIV. Jahrgang. Ed. 1873, 1874, daruita de reuniunea resp.

5) A magyar Korona országaiban 1870 év elején végrehajtott Népszámlálás eredményei etc. Ed. Pest'a 1871, daruita de dn. jude regiu in Deva, Io. Balomiri.

6) 7 bucati carti vechi istorice, daruite de dn. anticuariu Friedrich Engber.

7) 2 bucati carti istorice germane, daruite de dn. Hasdeu. In fine.

8) 5 bucati carti de diverse specialitati, daruite de dn. I. Cretiu.

Conclusiune. Cartile daruite se primescu pre lenga expresiunea recunoscientiei protocolaria, si se transpunu dlui bibliotecariu, spre a se inferi in re-gistrulu bibliotecei asociatiunei.

§ 143. Secret. II. referéza in priviat'a concur-seloru intrate la stipendia de cate 60 fl., dintre care, umulu este destinat pentru unu gimnasistu dein co-mitatulu Dobacei dein una fundatiune anonima, al-tulu pentru unu gimnasistu, incependu dein I. clasa

gimnasiale dein fundatiunea Nicolae Marinovicu senatore.

Referentele, dupa ce arata, cá la cestionatele stipendia, au concursu 16 insi, avendu in vedere deoparte literile fundationali respective, de alta parte progresulu destinsu in studia, in combinatie cu do-cumentele de paupertate, si-permite a face urmató-riale propuneri:

1) Stipendiulu destinat pentru unu gimnasistu dein comitatulu Dobacei, propune a se conferi concurentelui Iosifu Farcasiu, studente in I. clasa gimn. la Clusiu, carele a produsu testimoniu cu calculu de eminentia, si e nascutu dein Szék, municipiu, in co-mitatulu Dobacei.

2) Ér' stipendiulu din fundatiunea Marinovicu, propune a se conferi concurentelui Emiliu Viciu stu-dente in I. clasa gimnasiale la Muresiu-Osiorheiu, carele a produsu testimoniu de progresu, cu calculi de eminentia.

Punenduse la discussiune aceste propuneri, dn. protopopu, I. Hannia. luandu cuventulu, propune din partesi, cá stipendiulu de sub 1, destinat pentru unu gimnasistu dein comitatulu Dobacei, se se con-ferésca concurentelui Vasilie Popu, studente in a IV. clasa gimnasiale in Gherla cu calcululu de progresu multiamitoriu, carele dupa cum a aflatu dein rapor-tulu referentelui, este recomandat si dein partea respectiviloru fundatori, cá se se considere dupa po-tintia, si este nascutu in Chechisiu, comitatulu Do-bacei. Ér' dn. jude P. Rosca, se esprima pentru observarea principiului clasei inaintate, facia cu con-curentii mai destinsi.

In fine, dupa indelungate discussiuni, la care participara toti membrii presenti; dupa ce secret. re-ferente, dein motive fundate, retragandusi propunerea, adopta propunerea dlui protopopu I. Hannia, stipen-diulu de sub pos. 1., cu unanimitate de voturi.

Se conferi concurentelui Vasilie Popu, nascutu in Chechisiu (Köstösmezó) comitatulu Dobacei.

Ér' propunerea referentelui relativa la conferirea stipendiului de sub pos. 2.

Se adopta cu unanimitate

Dn. asesoru consist. Z. Boiu referéza in caus'a concurselor intrate la ajutóriele pentru sodalii si invetiaceii de meseria, preliminate pre anulu 187⁴/₅. Arata, cá la cele 2 ajutória de câte 36 fl. destinate pentru sodali de meseria au concursu 11 insi; ér' la cele 10 ajutória de câte 15 fl. destinate pentru in-vetiaceii de meseria, au concursu 51 insi.

Totu odata descópere Dlu referente, cumu-cá la propunerile sale in privint'a conferirii cestionatoru ajutória, au avutu in vedere, cualificatiunea si lipsa materiale a concurentiloru, mai departe au luat in consideratiune felulu meserieloru respective, cum si distribuirea concurentiloru preste diferite parti ale patriei. Deci punenduse la discussiune cestiunea con-feririi ajutórialoru mentionate si pre bas'a propune-tiloru Dlui referente, aduse in combinatie cu propu-

nerile secret. II., carele dein partesi inca insista pentru considerarea concurentiloru dein diverse regiuni ale patriei, cestiunea amentita, submitenduse la votisare, se decise in modulu urmatoriu:

1) Cele doua ajutória de câte 36 fl. se conferira cu unanimitate concurentiloru:

a) Sam. Baltesiu dein Vizokna, sodalu de pantofariu in Sibiiu.

b) Gregoriu Muresianu, sodalu de cismariu in Alb'a-Iuli'a.

2) Cele 10 ajutória, de câte 15 fl. se conferira urmatoriloru concurenti:

a) Lui Dum. Sechelu dein Saschizu, invetiaceleu de lacatariu in Brasiovu, cu maioritate de 6 contra 2 voturi.

b) Fratiloru Georgiu si Ioanu Babosiu dein Archit'a, celu d'antaiu invetiaceleu de croitoriu, alu doilea de mesariu in Brasiovu, colectivuu cu maioritate de 7 voturi contra unulu.

c) Lui Georgiu Taleanu dein Sacelu, invetiaceleu de pantofariu in Brasiovu cu maioritate de 6 contra 2 voturi.

d) Lui Ioanu Manu din Brasiovu, invetiaceleu de cococariu acolo cu maioritate de 5 contra 3 voturi.

e) Lui Nicolae Flasieriu dein Saschizu, invetiaceleu de mesariu in Brasiovu, cu maioritate de 5 contra 3 voturi.

f) Lui Georgiu Balomiri, invetiaceleu de pantofariu in Oresthia, cu unanimitate de voturi.

g) Lui Constantinu Munteanu (alias Muntenescu) din Mihesiu, invetiaceleu de pantofariu in Clusiu, si lui Ioanu Popa din Frat'a, invetiaceleu de rotaria éراسي in Clusiu, colectivuu (la olalta) cu 7 voturi contra unulu.

h) Lui Iuliu Podoba din Topa desierta invetiaceleu de fauria in Clusiu cu unanimitate.

i) Lui Nicolae Furnica si Georgie Vestemianu, ambii invetiacei de papucaria in Sibiiu, colectivuu cu maioritate de 6 contra 2 voturi. In fine

k) Ioanu Siandru dein Vistea inferioare, invetiaceleu de cismariu in Fagarasiu cu unanimitate.

Celoru alalti concurenti este de a li se resolvá pentru astadata, in sensu negativu.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede Dloru membrii I. Hanni'a, P. Rosc'a si C. Stezariu. Sibiiu, datu cá mai susu.

In absentia Dlui vice-presiedinte
P. Dunc'a mp. I. V. Rusu mp., secret. II.

S'a prelesu si verificatu. Sibiiu 14. Nov. 1874.
Ioanu Hanni'a mp. P. Rosc'a mp. Stezariu mp.

Nr. 259—271/1874.

Contribuiri la fondulu academiei.

1) Prin dn. advocatu in Gherl'a, Augustu Munteanu, s'au trimesu cá legatu facutu in favórea fondului academiei, de repausatulu prepositu Macedonu Popu, in un'a actiune dela institutulu Albin'a, cu couponii respectivi 100 fl. v. a.

2) Prin dn. proprietariu in Beclénu, Petru Muresianu Si-reganulu, s'a trimesu cá rat'a a II a din cuantulu de 20 fl., subscrisu de domni'a sa in favórea fondului academiei 5 fl.

3) Totu prin susu numitulu domnu Petru Muresianu, s'a mai trimesu dela Vasilie Ilisiu senioru contrasiu in Siregu, cá pretensiune incasata dela debitorulu aceleuia, M. Goldstein 7 fl. Sibiiu 8. Decemvre 1874.

Dela secret. asoc. trans.

Nr. 259, 1874.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans. pre tempulu dela siedinti'a comitetului asociat. dein 15. Septembre a. c. pana la siedinti'a dein 10. Novembre a. c.

1) Dela domnulu secretariu I. alu asoc. Georgiu Baritiu tacs'a de membru ordinariu pre 187³/₄ si 187⁴/₅ 10 fl.

2) Dela domnulu canonicu si direct. gimnas. in Beiusiu, Teodoru Kóvári tacs'a de membru ord. pre 187²/₃ si 187³/₄ 10 fl.

3) Dela dn. asesore consistoriale in Sibiiu, Moise Lazaru tacs'a pentru diploma 1 fl.

4) Dela dn. archivaru archi-diecesanu in Sibiiu, Moise Tom'a tacs'a pentru diploma 1 fl.

5) Dela dn. cancelistu judecatorescu in Sibiiu, Ioane Mihaltianu tacs'a pentru diploma 1 fl.

6) Prin directiunea desp. cercuale alu Sabesiului (IV.) s'a trimesu:

Dela dn. parochu in Sabesiu, Nicolae Lazaru tacs'a de m. ord. pre anii 187²/₃ si 187³/₄ 10 fl. Dn. advocatu in Sabesiu, Ioane Munteanu tacs'a de membru ordin. nou pre 187⁴/₅ 5 fl. Dn. medicu in Sabesiu, dr. Ioane Mog'a tacs'a de membru ord. nou pre 187⁴/₅ 5 fl. Dela dn. protop in Sabesiu, Ioane Deacu tacs'a de membru ord. pre 186⁴/₅ 5 fl. Dn. Vasilie Albini economu in Cutu, tacs'a de membru ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Cá contribuiri odata pentru totu-déun'a:

Dela dn. Alesandru Dobrescu preotu in Hemig, 1 fl. Dn. Simeonu Marcu preotu in Dumitr'a, 1 fl. Dn. Filipu Mironu antiste comunale in Cutu 2 fl. Dn. Georgie Nistoru cantore gr. cat. in Cutu 1 fl. Dn. Ioanu Popu preotu in Drasiovu 1 fl. Dn. Constantinu Colbasi studente din Cutu 1 fl. Dna Ioan'a Pop'a proprietaritia in Cutu 1 fl. Dn. Georgie Metesiu preotu in Cutu 1 fl. Dn. Eustachiu Cibu preotu in Dai'a 1 fl. Dn. Ioanu Dicu alias decanu invetiatoriu in Cutu 1 fl. Sum'a 41 fl.

Dela dn. teologu absolutu in Lipov'a Gregoriu M. Marienescu tacs'a pentru diploma 1 fl. Dn. protopopu in Lipov'a, Ioane Tieranu tacs'a de membru ord. pre 187³/₄ 5 fl.

Prin dn. I. M. Riureanu cá capitalu de fundatiune sub titlulu: fondulu repausatului Radu M. Riureanu s'a trimesu 1200 lei (60 Napoleoni de auru).

Prin dn. inspectore scol. II. alu fondului reg. Iuliu Bardosi, s'a administratu dela dn. magistru reg. postale in Baiti'a Zarandana, Georgie Bardosi, cá tacs'a de membru ord. pentru totu-déun'a in un'a actiune dela banc'a gen. Transilvani'a Nr. 675, 70 fl. si bani gat'a 30 fl. la olalta 100 fl. Sibiiu 10. Novembre 1874.

Dela secret. asoc. trans.